

Iwona Jażewicz

Akademia Pomorska
Słupsk

ROZWÓJ TURYSTYKI W MIEJSCOWOŚCIACH NADMORSKICH ŚRODKOWEGO WYBRZEŻA NA PRZYKŁADZIE PODDĄBIA

DEVELOPMENT OF TOURISM IN SEASIDE VILLAGES OF THE MIDDLE COAST ON THE EXAMPLE OF PODDĄBIE

Zarys treści: W artykule zaprezentowano rozwój turystyki na przykładzie nadmorskiej miejscowości Poddąbie. Przedstawiono jej walory przyrodnicze i antropogeniczne, poza tym wnikliwej analizie poddano zagospodarowanie turystyczne z uwzględnieniem bazy noclegowej, gastronomicznej, towarzyszącej oraz dostępności komunikacyjnej. Ważne miejsce w opracowaniu zajmują zagadnienia związane z ruchem turystycznym. Omówiono m.in. jego wielkość, motywy przyjazdów, długość pobytu, sezonowość, struktury demograficzne turystów, a także ich pochodzenie terytorialne. Zaprezentowano ponadto czynniki i formy osadnictwa turystycznego.

Słowa kluczowe: Poddąbie, walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne, ruch turystyczny, osadnictwo letniskowe

Key words: Poddąbie, tourist qualities, tourist development, tourist movement, summer settlement

Wstęp

Specyfika walorów turystycznych w strefie nadmorskiej Polski przyczyniła się do powstania na tym terenie zbioru jednostek osadniczych o charakterze turystycznym. Według A. Szwichtenberga (2006) jednostki osadnicze położone w strefie bezpośredniego styku lądu i morza podlegały przemianom funkcjonalnym. W ewolucji większości z nich wystąpiły podobne etapy, tj. początkowo były to osady rybackie, następnie rozwinęła się funkcja rolnicza, a potem turystyczna. Dynamiczny w okresie zmian systemowych rozwój turystyki, zwłaszcza w tego typu miejscowościach, objawia się m.in. szybkim tempem inwestowania, przyrostem powierzchni terenów zurbanizowanych i nieograniczonym popytem na grunty. W konsekwencji następują przemiany w użytkowaniu ziemi, w układach przestrzenno-funkcjonal-

Ryc. 1. Położenie Poddąbia na tle miejscowości nadmorskich powiatu słupskiego
 Fig. 1. Location of Poddąbie against the background of seaside resorts of Słupsk administrative district

Źródło: opracowanie własne

nych, w strukturze zatrudnienia, często też zmienia się pozycja jednostki w sieci osadniczej.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie zagospodarowania turystycznego, użytkowania ziemi, ruchu turystycznego oraz rozwoju osadnictwa letniskowego w nadmorskiej miejscowości turystycznej Poddąbie.

Poddąbie to dawna mała osada rybacko-rolnicza położona na wybrzeżu klifowym, o której pierwsze wzmianki pochodzą z XV wieku (Świetlicka, Wisławska 1998, s. 170). W 1772 roku król Wilhelm Wielki nadał ziemię w Poddąbiu dwunastu kolonistom niemieckim. W 1901 roku osiedlili się tu pierwsi rybacy i drwale. W 1914 wybrzeże zbudowane z gliny zwałowej o wysokości 35 m, podmyte przez fale sztormowe, zostało zdemastrowane. W czasie II wojny światowej przebywali tu na rekonwalescencji marynarze niemieccy.

Obecnie omawianą miejscowość zamieszkuje 34 stałych mieszkańców. Jest to kąpielisko morskie położone w otoczeniu lasów sosnowo-dębowych. Oddalone jest około 25 km od Słupska i leży pomiędzy Ustką i Rowami (ryc. 1).

Materiał źródłowy wykorzystany w publikacji pochodził przede wszystkim z badań terenowych. Przeprowadzono inwentaryzację terenową w odniesieniu do zagospodarowania turystycznego, a także badania ankietowe (197 ankiet), które pozwoliły określić popyt turystyczny. Do omówienia osadnictwa turystycznego wykorzystano materiały Wydziału Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Katastru Starostwa Powiatowego w Słupsku. Poza tym przeprowadzono 42 ankiety z właścicielami domków letniskowych.

Produkt turystyczny

Na produkt turystyczny składają się walory przyrodnicze, antropogeniczne oraz aktualny stan infrastruktury w postaci zagospodarowania turystycznego i imprez kulturalno-turystycznych (Matczak, Rydz 2001).

Poddąbie położone jest na wybrzeżu klifowym, a głównym elementem atrakcyjności pozostają plaża i bioklimat. Strefa polskiego wybrzeża charakteryzuje się korzystnymi warunkami bioklimatu i mikroklimatu, które mają bezpośredni wpływ na procesy fizjologiczne człowieka. Specyficzną właściwością bioklimatu jest wy-

stępowanie w powietrzu atmosferycznym aerozolu morskiego. Jego charakterystyczny skład, to jony chlorkowe i sodowe oraz jodki i bromki, tj. mikroelementy ważne dla organizmu ludzkiego. Poza tym klimat na badanym obszarze ma właściwości lecznicze, odpowiednie do talasoterapii, czyli lecznictwa uzdrowiskowego o charakterze bodźcowym. Talasoterapia połączona z kąpielami powietrznymi i słonecznymi oraz kinezyterapia sprzyjają celom profilaktyczno-zdrowotnym i wypoczynkowym.

Plaża zwana przedwydmą, w zależności od układu linii brzegowej i kierunku wiatrów może osiągać szerokość od kilku do kilkudziesięciu metrów. Właściwie wszystkie plaże są piaszczyste, jedynie u stóp klifów występują kamienie i głazy. Na plaży nie występuje roślinność; ale można znaleźć wyrzucone przez morze glony, muszle, kolorowe kamyki oraz kawałki drewna, a czasem również bursztyny. Z muszli najpopularniejsze są niewielkie, małe, żłobione serca, należące do małża – sercówki jadalnej, która żyje w piasku, w płytkich, spokojnych wodach. Różowe lub różowawe muszle ma rogowiec bałtycki, żyjący w płytkich wodach o piaszczysto-mulistym dnie. Największe, gładkie, białe, o owalnym kształcie muszle należą do piaszkołaza. Oprócz tego napotkać można ciemnogrnatowe muszle omułka jadalnego, który żyje w koloniach przyczepiony do różnych przedmiotów znajdujących się pod wodą. Na falochronach gromadnie żyją również białe pąkle i różne gatunki zielenic. Z jamochłonów łatwo natrafić na chełbię modrą – przezroczyste „meduzy” leżą latem na brzegu. Często plaże odwiedzają różne gatunki ptaków. Żyjące w wielkich koloniach mewy wykorzystują w locie siłę wiatru, latając bez poruszania skrzydłami, a gęste upierzenie pozwala im pływać, nie potrafią jednak nurkować. Najpowszechniejsze są mewy śmieszki. Nieco większe mewy żółtonogie osiągają ponad pół metra wysokości. W młodym wieku szarobrunatne mewy przypominają mewy srebrzyste, wyrastające na zgrabne ptaki o popielatosrebrzystych skrzydłach, zakończonych czarnym paskiem. Z kolei mewy siodłate mają upierzenie podobne do żółtonogich, ale są od nich większe i lecąc przypominają ptaki drapieżne. Biało-popielate rybitwy z czarnymi czapeczkami kształtem przypominają jaskółki. Aby utrzymać się w powietrzu, muszą stale poruszać skrzydłami, rzadko siadają na wodzie, ale za to ze złożonymi skrzydłami nurkują w poszukiwaniu ryb. Na wybrzeżu najczęściej można spotkać rybitwy zwyczajne, występujące nad morzem, ale również nad rzekami i jeziorami. Najbliżej brzegu latają najmniejsze z rybitw, białoczelnne, z czołem ozdobionym białą plamką. Już od sierpnia na plaży pojawiają się ptaki wędrowne, spotkać można wówczas perkozy, nury, a pod koniec lata także trzecie długodziobe oraz mewy małe. Z nadejściem jesieni przylatuje coraz więcej kaczek: jasno ubarwione łódówki i bardzo ciemne marczaki i uhle, ubywa natomiast mew i rybitw, które zimą można spotkać jedynie w pobliżu portów. Spośród łabędzi najczęściej spotyka się łabędzie nieme, rzadziej krzykliwe oraz małe.

We wschodniej części Pobrzeża Słowińskiego rośnie nadmorski bór bażynowy, dla którego charakterystyczna jest sosna pospolita, jednak wygląda ona nieco inaczej niż w głębi kraju. Na skutek stale wiejących wiatrów pnie drzew są pochylone, od strony nawietrznej piasek i słona woda łatwo niszczą gałęzie i korony, które stają się niesymetryczne. W runie występują najczęściej krzewy bażyny czarnej. Do typowych elementów krajobrazu należą pola wrzosu zwyczajnego. Inne gatunki roślin

to borówka brusznica, różne odmiany storczyków oraz zimozioł północny, roślina reliktowa, która występuje w Skandynawii i zachodniej Syberii.

Na zboczach klifowych pionierskim gatunkiem jest podbiał pospolity, który rośnie nawet na znacznie nachylonych stokach, na podłożu gliniastym wyrasta ostrożeń polny. Dalej na klifie zaczyna się murawa z jaskrawożółtym przelotem pospolitym i koniczyną łąkową o różowych kwiatach. Najczęściej zaś spotykanym krzewem jest rokitnik zwyczajny z liśćmi pokrytymi cieniutkimi włoskami.

Oprócz walorów przyrodniczych, krajobrazowych i wypoczynkowych, Poddąbie posiada kilka zabytków architektury i budownictwa. Zaliczyć do nich można 6 budynków mieszkalnych pochodzących z XIX i początku XX wieku, jeden z nich charakteryzuje się budową szachulcową. Atrakcją Poddąbia są głazy narzutowe, grobowiec megalityczny i pozostałości kamiennych kręgów. Znajdują się tu również pozostałości XIX-wiecznego cmentarza ewangelickiego.

Zagospodarowanie turystyczne

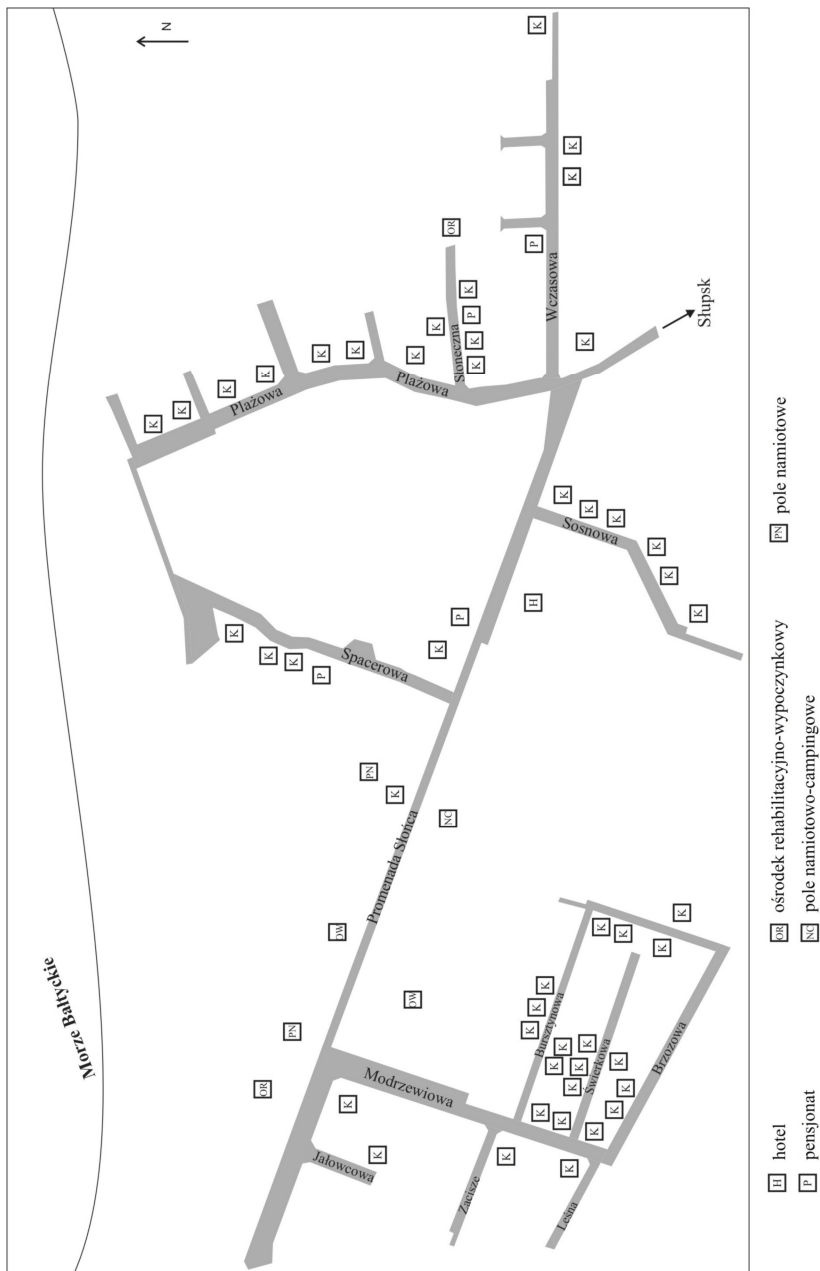
Baza noclegowa

Zagospodarowanie turystyczne Poddąbia składa się z obiektów noclegowych, gastronomicznych, rozrywkowych i sportowo-rekreacyjnych. Baza noclegowa w sezonie letnim 2007 roku liczyła 1405 miejsc noclegowych, w tym 188 całorocznych (13,4%). Na terenie Poddąbia znajdują się: hotel, 2 ośrodki wypoczynkowe, 2 ośrodki rehabilitacyjno-wypoczynkowe, 4 pensjonaty, 2 pola namiotowe, pole namiotowo-campingowe i 48 kwatery prywatne (ryc. 2).

Hotel „Bałtyk” oferuje 50 miejsc noclegowych w pokojach 1-, 2-, 3- i 4-osobowych z łazienką i odbiornikiem TV. Jest to obiekt całoroczny, wyposażony w salę restauracyjną oraz salę konferencyjną na 80 osób.

Największą liczbą miejsc noclegowych dysponują ośrodki rehabilitacyjno-lecznicze. W 2007 roku koncentrowały 314 miejsc noclegowych, co stanowiło 22,3% ich ogółu. Ośrodek rehabilitacyjno-leczniczy „Słowiniec” zlokalizowany jest przy Promenadzie Słońca 24. Tworzy go kompleks obiektów turystycznych, w skład którego wchodzi: obiekt wczasowy z pokojami 2-, 3-, 4-osobowymi oraz apartamentami 4-osobowymi, parterowe 5-osobowe domki murowane, parterowe 4-osobowe domki drewniane i parterowe 6-osobowe kolonijne domki drewniane. „Słowiniec” ma w sumie 162 miejsca noclegowe, w tym tylko 18 całorocznych. Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy „Korsarz” oferuje zakwaterowanie 102 osobom w drewnianych domkach letniskowych oraz murowanym segmente fińskim. Na parterze tego obiektu znajduje się 12 pokoi dostosowanych dla osób niepełnosprawnych. Ośrodek ma gabinet odnowy biologicznej, fizjoterapii oraz masażu.

Ważne miejsce w strukturze rodzajowej bazy noclegowej Poddąbia zajmują ośrodki wypoczynkowe. Jednym z nich jest „Lazur”, który znajduje się przy Promenadzie Słońca 7. Jest to murowany 3-kondygnacyjny obiekt, liczący 170 miejsc noclegowych w pokojach 2-, 3- i 4-osobowych wyposażonych w łazienki. Ośrodek oprócz wczasów organizuje obozy i kolonie, zielone szkoły, kursy i szkolenia oraz

Ryc. 2. Baza noclegowa w Poddabiu w 2007 roku
 Fig. 2. Accommodation base in Poddabie in 2007
 Źródło: Swierczewska 2008

Baza żywienia	Baza towarzysząca
⊙ restauracja	△ zabawki i artykuły plażowe
⊙ bar	△ sklep spożywczy
⊙ smażalnia ryb	△ automaty do gier
⊙ tawerna	△ toaleta publiczna
⊙ karczma	△ wypożyczalnia quadów
⊙ lody, gofry	△ wypożyczalnia gokartów
	△ piekarnia, cukiernia
	△ park
	△ wypożyczalnia rowerów
	△ poczta, stoisko poczty

Ryc. 3. Baza żywienia i towarzysząca w Poddabiu w 2007 r.
 Fig. 3. Feeding and accompanying base in Poddabie in 2007
 Źródło: Swierczewska 2008

imprezy okolicznościowe. Ośrodek Wczasowy „Słoneczna Polana” dysponuje jedynie miejscami w drewnianych domkach letniskowych typu „Mazowsze” i „Mikołajki”. Ogółem ma 200 miejsc noclegowych.

Prowadzone badania pozwalają stwierdzić, iż w okresie transformacji systemowej w strefie nadmorskiej wzrasta liczba pensjonatów, co potwierdza się również w przypadku Poddąbia. Jeszcze w 2003 roku, jak wykazały badania I. Jażewicz (2005), w miejscowości tej tylko 3,1% miejsc było w pensjonatach. Obecnie funkcjonują 4 pensjonaty, które mają łącznie 90 miejsc noclegowych, co stanowi 6,4% ogółu bazy recepcyjnej. Nowym obiektem jest pensjonat „Murana” przy ulicy Spacerowej 9, dysponujący łącznie 14 miejscami w 4 pokojach na piętrze budynku. W części parterowej zaś znajduje się lokal gastronomiczny, specjalizujący się w daniach rybnych. Pensjonat „Słoneczna” składa się z 4 apartamentów o powierzchni 50 m², w każdym są 1 lub 2 sypialnie, salon dzienny z kominkiem oraz aneks kuchenny. Na całoroczny wypoczynek można przyjechać do pensjonatu „Poddąbie 1” przy ulicy Wczasowej 5, który ma 5 apartamentów o powierzchni 40-50 m². W każdym z nich jest sypialnia, pokój dzienny z aneksem kuchennym oraz łazienka z pełnym węzłem sanitarnym. Pensjonat „Poddąbie 2” zlokalizowany jest przy Promenadzie Słońca 4. Ma 40 miejsc noclegowych: w dwóch apartamentach, sześciu pokojach 2-osobowych, dwóch pokojach 3-osobowych i dwóch pokojach 4-osobowych. Dodatkowo przy pensjonacie znajduje się plac zabaw dla dzieci, murowany grill i kuchnia polowa.

Mniejszym zainteresowaniem turystów cieszą się pola namiotowe i campingi. W Poddąbiu znajdują się 2 pola namiotowe: „Mistral” i przy Ośrodku Rehabilitacyjno-Lecznym „Słowiniec”. Camping i pole namiotowe „Holiday” mieszczą się przy Promenadzie Słońca 5.

Najliczniej w strukturze rodzajowej bazy noclegowej z reguły reprezentowane są kwatery prywatne. Wydaje się, że ich właściwa rejestracja powinna dać obraz rozwoju turystyki. To właśnie w małych miejscowościach nadmorskich wynajem pokoi (wymagający niezbyt dużego kapitału finansowego) ma szansę na w miarę szybki rozwój. Badania prowadzone na terenie Poddąbia pozwoliły zinwentaryzować 48 kwater prywatnych.

Baza żywieniowa

Baza gastronomiczna służy zarówno ludności zamieszkałej na stałe w danej miejscowości lub w niej pracującej, jak i czasowo przebywającym turystom. Obsługuje w mniejszym stopniu pierwszą lub drugą grupę ludności w zależności od charakteru miejscowości (funkcje turystyczne lub inne) i pory roku (sezon turystyczny lub tzw. sezon martwy). Łącznie w sezonie letnim w 2007 roku w Poddąbiu funkcjonowało 10 obiektów otwartej bazy gastronomicznej. W większości obiektów zbiorowego zakwaterowania działały stołówki (ryc. 3). Najwięcej było barów, a w menu podstawowym daniem pozostawały ryby podawane na kilka sposobów. Powszechnym elementem bazy żywieniowej miejscowości nadmorskich są również budki z lodami, goframi, zapiekankami, a ostatnio bardzo modne stały się punkty sprzedaży kebabów. W świetle prowadzonych badań ankietowych to właśnie bary (25,2%

ogółu wskazań) cieszą się największą popularnością, następnie wyżywienie we własnym zakresie (21,4%), stołówka (18,2%) oraz mała gastronomia (17,6%).

Baza towarzysząca i dostępność komunikacyjna

Wyposażenie w urządzenia komunikacyjne, noclegowe i żywieniowe jest niezbędnym warunkiem umożliwiającym turystom dotarcie, poruszanie się i przebywanie w rejonach, miejscowościach i na szlakach turystycznych. Aby zaspokoić potrzeby znacznej większości uczestników ruchu turystycznego, tereny turystyczne muszą być ponadto wyposażone w wiele innych urządzeń, które O. Rogalewski (1974) określa bazą towarzyszącą. W jej skład wchodzi cztery główne rodzaje urządzeń: mające umożliwić korzystanie z walorów turystycznych danego terenu, rozrywkowe, usługowe oraz ułatwiające uprawianie turystyki.

Do najważniejszych obiektów bazy towarzyszącej w Poddąbiu należą punkty usług podstawowych, a także poczta, bankomat, obiekty sportowe i rozrywkowe. Najlepiej jednak rozwinięta jest sieć handlowo-usługowa przy Promenadzie Słońca, głównym ciągu komunikacyjnym prowadzącym do zejścia na plażę. Po obu stronach deptaka rozmieszczone są sezonowe punkty sprzedaży pamiątek, okularów słonecznych, owoców i warzyw, wyrobów z bursztynu i srebra, odzieży letniej oraz zabawek i artykułów plażowych. Dodatkową atrakcją pozostaje jazda gokartami i quadami, a także przejażdżki konne po duktach leśnych lub brzegiem morza. Dużym zainteresowaniem turystów cieszą się 2 wypożyczalnie rowerów. Okolica Poddąbia to teren o unikatowych walorach przyrodniczych. Najczęściej rowerzyści wybierają 20-kilometrową trasę nadmorską – „Szlak zwiniętych torów”. Szlak został urządzony na starych nasypach kolejowych budowanych przez Niemców przed II wojną światową. Poza tym Poddąbie stanowi ważny punkt etapowy na trasie rowerowej w kierunku Rowów. Amatorzy jazdy rowerem mogą odpocząć na miejscowej stacji rowerowej.

Uzupełnieniem bazy towarzyszącej są liczne imprezy sportowe i kulturalne. Największym uznaniem turystów cieszą się: Ogólnopolski Rajd Rowerowy „Szlakiem zwiniętych torów”, „Dni Morza”, a także wybory Miss Lata, Miss Wakacji czy Miss Wczasowiczów.

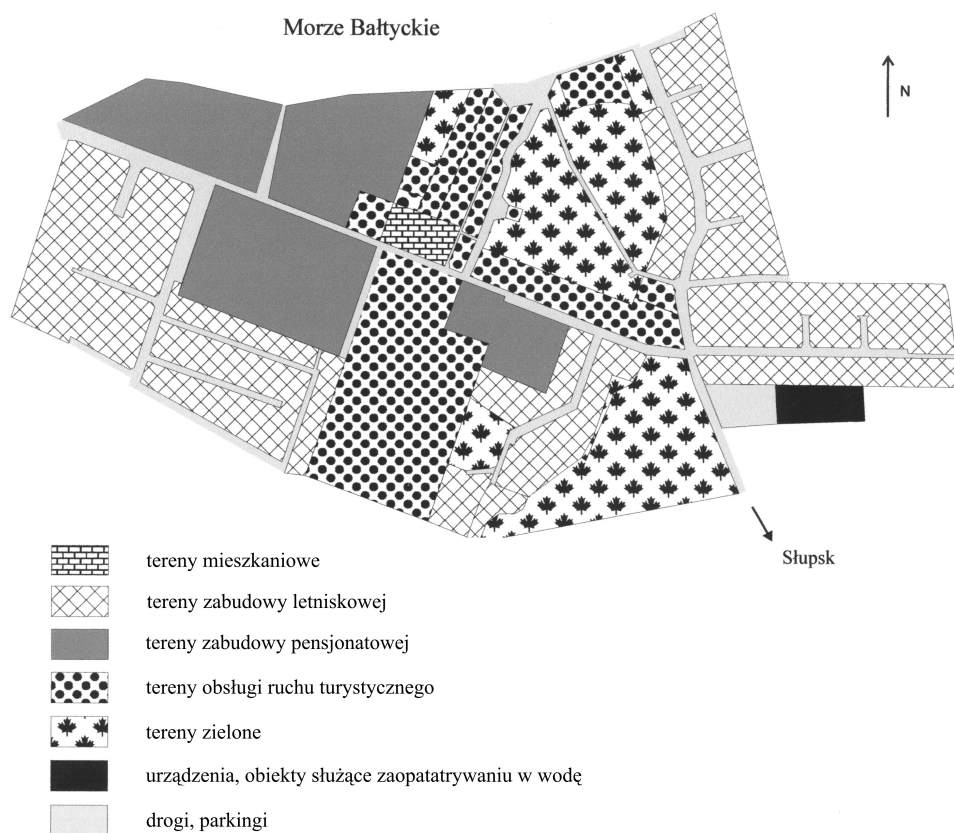
Ważnym elementem zagospodarowania turystycznego jest dostępność komunikacyjna. Najdogodniej do omawianej miejscowości dojechać samochodem lub korzystając z sieci połączeń autobusowych obsługiwanych przez komunikację publiczną PKS Słupsk bądź przewoźnika prywatnego („Nord Express”). W sezonie letnim z Poddąbia odjeżdżają autobusy do Ustki, Rowów, Słupska i Rąbki koło Łeby.

Struktury funkcjonalno-przestrzenne

Analiza użytkowania ziemi jest jedną z metod służących do określenia funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Przeprowadzone badania bilansu użytkowania ziemi wykazały, iż 48,5% powierzchni ogólnej w Poddąbiu zajmują tereny zainwestowane

(ryc. 4), a wśród nich największą powierzchnię mają tereny turystyczno-wypoczynkowe. Znajdują się na nich obiekty turystyczne związane z wypoczynkiem zbiorowym oraz budynki i budowle powstałe na działkach letniskowych. Tereny te zajmują 8,6 ha, tj. 65,2% całkowitej powierzchni zainwestowanej w Poddąbiu. Duża część w bilansie użytkowania ziemi przypada na tereny usługowe, związane przede wszystkim z działalnością handlową. Koncentracja przestrzeni handlowej występuje przy deptaku Promenada Słońca oraz w ciągu handlowo-usługowym wzdłuż ulicy Spacerowej w centrum wsi. Z jedenastu działek usługowych przygotowanych przez gminę pod koniec lat dziewięćdziesiątych zabudowanych zostało do 2007 roku zaledwie pięć. Zajmują je najczęściej parterowe obiekty handlowe z poddaszem użytkowym, których architektura nawiązuje do budownictwa regionalnego.

Niecały 1 ha, tj. 1,2% ogólnej powierzchni, zajmuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Na stałe w Poddąbiu zameldowane są 34 osoby. Łącznie znajduje się tutaj 8 budynków mieszkalnych, a 6 z nich umieszczono na liście Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków. Szczególnie cenny jest budynek mieszkalny z około

Ryc. 4. Struktury funkcjonalno-przestrzenne Poddąbia w 2003 roku

Fig. 4. Functional and spatial structures of Poddąbie in 2003

Źródło: plany zagospodarowania przestrzennego Poddąbia z 2003 roku. Opracowanie własne

1880 roku o zabudowie szachulcowej. Przestrzenie mieszkaniowe w Poddąbju zlokalizowane są przy ul. Wczasowej, a także na początku głównego ciągu komunikacyjnego w kierunku plaży przy deptaku Promenada Słońca.

Przeprowadzona analiza użytkowania ziemi wykazała, że Poddąbie jest miejscowością o funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Świadczy o tym powierzchnia terenów zainwestowanych, przeznaczonych na potrzeby turystyki i wypoczynku, a ponadto duże zasoby leśne oraz położenie nad Morzem Bałtyckim.

Ruch turystyczno-wypoczynkowy

Istotą turystyki, w szerszym znaczeniu tego słowa, jest ruch turystyczny. W odróżnieniu od turystyki, która jest pojęciem o charakterze ogólnym, ruch turystyczny oznacza konkretne zjawisko, którego zasadniczą cechą jest dobrowolna i czasowa zmiana miejsca pobytu przez turystę odwiedzającego, mającego różnorodne upodobania w organizacji wypoczynku oraz niejednakowe możliwości realizacji związane z warunkami socjalnymi, co znajduje wyraz w uprawianych przez niego formach ruchu turystycznego (Mazur 2003).

Jak wynika z badań prowadzonych przez A. Matczaka i E. Rydza (2001), Poddąbie w 1999 roku było trzecią pod względem wielkości ruchu turystycznego miejscowością turystyczno-wypoczynkową (po Ustce i Rowach) w strefie brzegowej Bałtyku na odcinku plaży Ustka-Rowy. W dniu 19.07.1999 roku na plaży w Poddąbju przed południem przebywało 1,4 tys. turystów.

Zagadnienia dotyczące ruchu turystyczno-wypoczynkowego opracowano na podstawie przeprowadzonych w sezonie letnim 2007 roku badań ankietowych wśród 197 turystów – mężczyźni stanowili 46,7%, a kobiety 53,3%. Przeważali ludzie w średnim wieku (tab. 1). Udział osób do 30 roku życia wynosił 40,0%, a mających powyżej 50 lat – 11,1%.

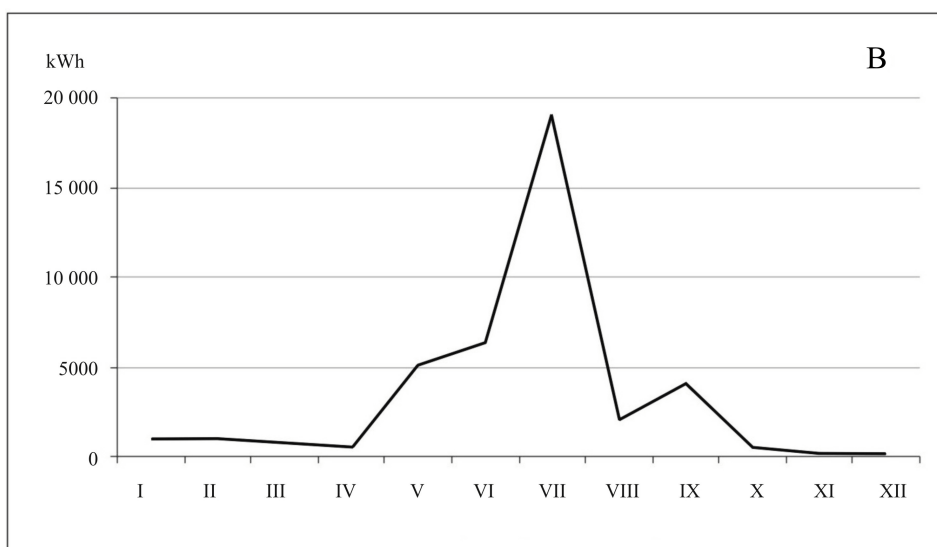
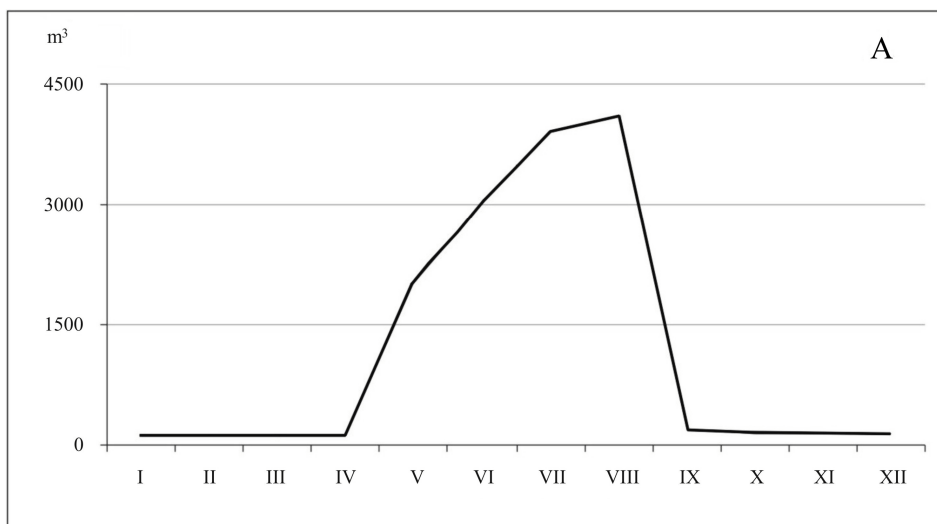
Tabela 1
Struktura wieku turystów (w %) w Poddąbju na tle nadmorskich miejscowości turystycznych powiatu słupskiego w świetle badań ankietowych prowadzonych w lipcu 2007 roku

Table 1
Structure of tourists' age in Poddąbie against the background of seaside resorts of Słupsk district according to survey research carried out in July 2007

Miejscowości	do 18 lat	18-30 lat	31-50 lat	51-70 lat	powyżej 70 lat
Rowy	4,4	29,1	53,7	12,8	-
Poddąbie	2,2	37,8	48,9	11,1	-
Dębina	5,4	40,6	45,9	5,4	2,7
Przewłoka	6,1	48,5	33,3	12,1	-
Orzechowo	4,4	20,0	42,2	33,3	-

Źródło: na podstawie: Świerczewska 2008

Najwięcej, bo aż 40,7% ogółu wypoczywających w Poddąbiu korzystało z kwater prywatnych. W ośrodkach wczasowych i rehabilitacyjno-leczniczych mieszkała 1/5 osób, ponadto 15,4% przebywało w pensjonatach, 13,2% na campingach, a tylko 3,3% w hotelu. Przeciętny czas pobytu w Poddąbiu w 2007 roku wynosił 10,8 dnia,

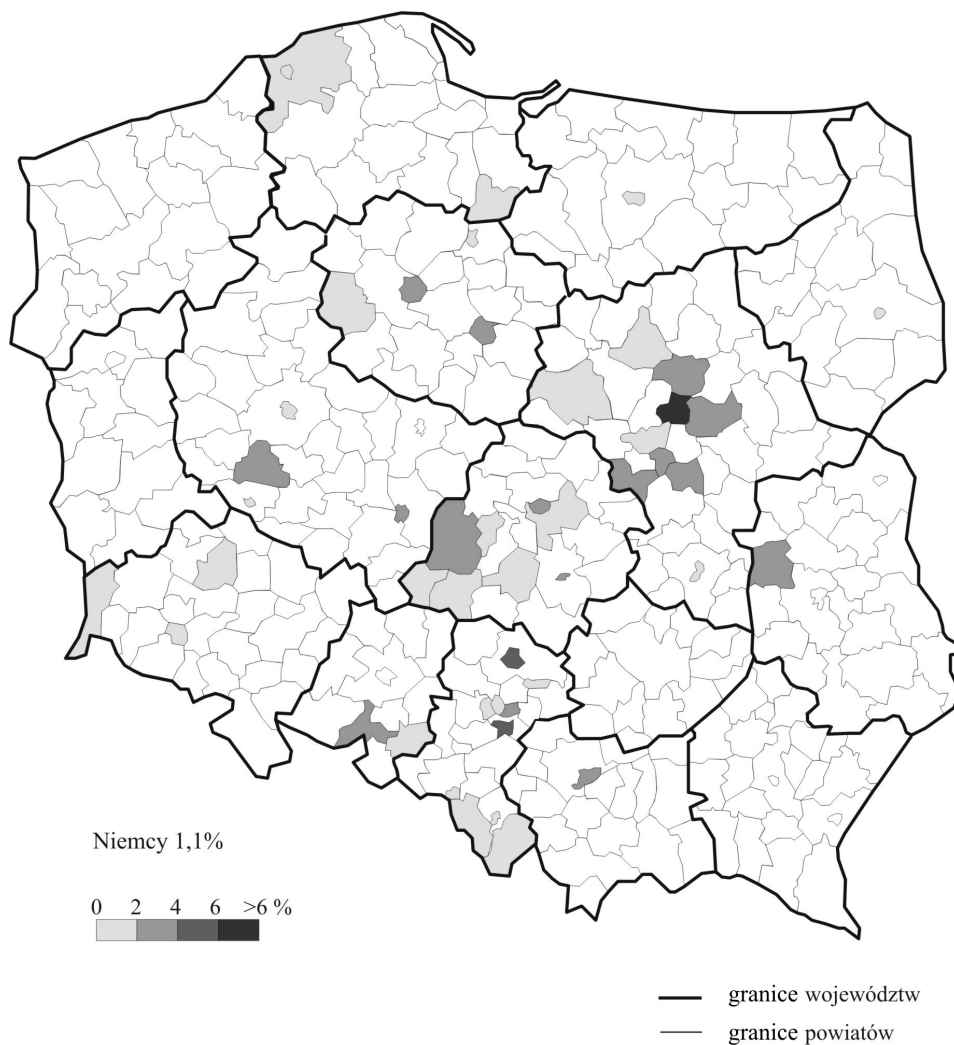

Ryc. 5. Sezonowość ruchu turystycznego na przykładzie zużycia wody (A) i energii elektrycznej w OW „Słoneczna Polana” (B) w Poddąbiu w 2007 roku

Fig. 5. Seasonal character of tourist movement on the example of water (A) and electricity (B) use in Poddąbie in 2007

Źródło: Energa S.A. Oddział w Słupsku i Przedsiębiorstwo Usług Wodnych w Słupsku

co wskazuje, że jest to ośrodek turystyki pobytowej. Większość turystów (94,4%) była zadowolona z pobytu, a 86,7% deklaroowało ponowny przyjazd. Przyjeżdżający do Poddąbia to przede wszystkim rodziny z dziećmi (53,6%), rzadziej są to przyjazdy w kręgach przyjaciół i znajomych (23,2%). Wczasowicze kierują się różnymi motywami. Najważniejszym był wypoczynek (41,2%) oraz plażowanie i zażywanie morskich kąpiel (35,3%). Jak wynika z badań ankietowych, prawie połowa (47,8%) osób wydaje dziennie od 50 do 150 zł. Najczęściej są to wydatki na rozrywkę, pamiątki i gastronomię.

Ryc. 6. Pochodzenie terytorialne turystów w Poddąbiu w 2007 roku

Fig. 6. Territorial origins of tourists in Poddąbie in 2007

Źródło: Świerczewska 2008

Jedną z ważniejszych cech określających charakter ruchu turystycznego w strefie nadmorskiej jest jego sezonowość. Badania sezonowości według A. Schwichtenberga (1999) można prowadzić metodami bezpośrednimi (m.in. na podstawie korzystających z bazy noclegowej w określonym przedziale czasowym) lub pośrednimi (m.in. określając wielkość ścieków bytowo-gospodarczych, zużycie wody czy energii elektrycznej w określonym przedziale czasowym). Niestety, w trakcie badań terenowych nie udało się uzyskać dostępu do jednostkowych sprawozdań KT-1, które pozwoliłyby na wykorzystanie metod bezpośrednich. W rezultacie badania sezonowości przeprowadzono metodami pośrednimi, na podstawie zużycia wody i energii elektrycznej (ryc. 5). Ilość zużytej wody w lipcu i sierpniu była 2,7-krotnie większa niż średnia (1441,8 m³) w 2007 roku. W lipcu i sierpniu zużyto bowiem 7838 m³ wody, tj. 45,3% rocznego zużycia wody w Poddębii. Podobna zależność dotyczy zużycia energii elektrycznej. Przeprowadzona analiza sezonowości faktycznie wykazała istnienie jednego wyraźnego sezonu turystycznego z dominacją lipca i sierpnia. Sezonowość ta związana jest z walorami naturalnymi Poddębii.

O randze funkcji turystyczno-wypoczynkowej badanej miejscowości świadczy zasięg geograficzny jej oddziaływania. W celu jego określenia w przypadku Poddębii przeprowadzono badania ankietowe (197 osób). W lipcu 2007 roku przebywali tutaj zarówno turyści krajowi, jak i cudzoziemcy. Tylko 1,1% stanowili Niemcy, pozostali to Polacy. Wczasowicze odwiedzający Poddębie pochodzili z 12 województw (ryc. 6). Obraz obszaru rynkowego, z którego przyjeżdżali turyści, wskazuje, że najintensywniejsze są przyjazdy z województw mazowieckiego, łódzkiego i śląskiego. Drugie pole rynkowe to województwa dolnośląskie, opolskie i kujawsko-pomorskie. Pojedyncze osoby pochodziły z Olsztyna (woj. warmińsko-mazurskie), Góry Puławskiej (woj. lubelskie), Białegostoku (woj. podlaskie) i Krakowa (woj. małopolskie).

Osadnictwo turystyczne

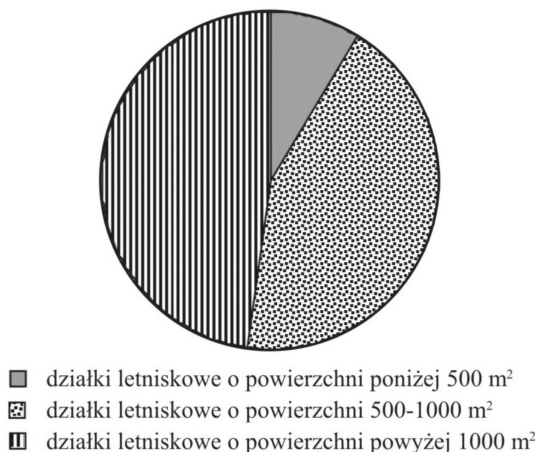
Jednym z najbardziej widocznych i trwałych efektów rozwoju funkcji turystycznej w Poddębii jest osadnictwo turystyczne, przez które rozumie się wszelkiego rodzaju trwałe formy funkcjonalno-przestrzenne powstałe w wyniku funkcji turystycznej. W odróżnieniu od osadnictwa stałego turystyczne funkcjonuje okresowo (sezonowo), a jeżeli przez cały rok, to następuje okresowa (bardziej lub mniej cyklicznie) znaczna wymiana części mieszkańców (Liszewski 1991).

W przypadku Poddębii o rozwoju osadnictwa turystycznego z całą pewnością zdecydowało atrakcyjne nadmorskie położenie. W miejscowości tej mamy do czynienia z dwoma rodzajami inwestorów, którzy rozwinęli przede wszystkim dwie formy osadnictwa turystycznego. Jest to osadnictwo letniskowe, gdy właścicielami działek są prywatne osoby, oraz osadnictwo związane z organizacją wypoczynku zbiorowego.

Na terenie Poddębii znajdują się 134 działki letniskowe, w tym 98 jest zabudowanych. Rozwój budownictwa letniskowego nastąpił w drugiej połowie lat 70. Lokalizowano je na podmokłych łąkach oraz pastwiskach w południowej części osady.

W 1978 roku budynków letniskowych było 35, działki miały powierzchnię 2 ha wzdłuż ulicy Sosnowej oraz 1,5 ha w południowo-zachodniej części osady w kompleksie między ulicami Brzozową, przez Świerkową i Bursztynową, ograniczonym od północy ośrodkiem wypoczynkowym, a od wschodu użytkami rolnymi. W latach 1978-1986 przybyło 17 budynków letniskowych. Domki letniskowe usytuowane wzdłuż wymienionych trzech ulic są największym kompleksem zabudowy letniskowej, na stosunkowo niewielkich działkach (200 m²) o regularnym kształcie. Z tego kompleksu 40 domków wybudowano w latach 70. i 80., a 5 w latach 90. Większość z nich to budynki piętrowe, pozostałe są parterowe i przypominają niekiedy altanki ogrodowe. Zabudowa letniskowa wzdłuż ulicy Sosnowej pochodząca z lat 70. i 80. oraz trzy budynki z lat 90. zlokalizowane są na działkach o powierzchni do 500 m².

Tereny leżące w południowo-zachodniej części osady, ograniczone w północno-wschodnim narożniku Promenadą Słońca i ulicą Modrzewiową, przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Poddąbia z 1994 roku na ośrodek przywodny do obsługi plaży, zaadaptowano w końcu lat 90. na działki letniskowe o powierzchni ok. 750 m². W 2002 roku cztery z nich zostały zabudowane. Działki zlokalizowane we wschodniej części miejscowości, ograniczone od zachodu ulicą Plażową, a od wschodu terenem ośrodka wypoczynkowego „Korsarz”, gmina przeznaczyła w latach 90. na funkcje letniskowe. Z 35 działek zabudowane są 22. Mają one regularny kształt, o powierzchni 500-800 m². W zagospodarowaniu przestrzennym osady istotny jest również udział użytków rolnych oraz terenów niezagospodarowanych leżących w jej centralnej części. Działek letniskowych niezabudowanych jest 36, ale właściciele większości z nich uzyskali pozwolenia na budowę, oraz 10 mieszkalno-pensjonatowych wzdłuż ulicy Plażowej i Promenady Słońca.

Ryc. 7. Powierzchnia działek letniskowych w Poddąbiu w świetle badań ankietowych prowadzonych w sezonie letnim 2007 roku

Fig. 7. Area of summer allotments in Poddąbie according to survey research carried out in summer season 2007

Źródło: opracowanie własne

W sezonie letnim 2007 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród 42 właścicieli domków letniskowych w Poddąbiu. Jak wynika z analiz, głównym motywem podjęcia decyzji o budowie domu letniskowego była bliskość morza, urokliwa okolica oraz cisza i spokój. Większość ankietowanych (65,2%) nabyła działkę w latach 1985-2000, z czego 52,2% kupiło ją od gminy Ustka, a 43,8% od właścicieli prywatnych. Działki wytyczone w latach 80., m.in. przy ul. Brzozowej, Świerkowej i Bursztynowej, są małe (poniżej 500 m²), natomiast wytyczone w latach 90., m.in. przy ul. Leśnej, Zacisze, Modrzewiowej, mają powierzchnię średnią 500-1000 m²; (ryc. 7). Właściciele domków letniskowych są z reguły zadowoleni z zakupu działki

Ryc. 8. Pochodzenie terytorialne właścicieli działek letniskowych w Poddąbiu w 2007 roku
Fig. 8. Territorial origins of summer allotments' owners in Poddąbie in 2007

Źródło: Świerczewska 2008

(96,5%). Powierzchnia użytkowa domków letniskowych wahała się od 38 m² do 200 m². Były to obiekty wyposażone w kanalizację i wodociąg, niemające jeszcze gazu sieciowego, ich właściciele korzystają z butli gazowych i energii elektrycznej. Według ankietowanych największą niedogodnością posiadania domku letniskowego w Poddąbiu pozostaje zły stan techniczny dróg (65,2% ogółu odpowiedzi), a także mała dostępność usług (26,3% odpowiedzi). Właściciele działek letniskowych to przede wszystkim inwestorzy pochodzący z powiatu słupskiego – Słupska, Ustki, Sycewic, Objazdy. Inwestorzy spoza regionu to osoby mieszkające m.in. w największych miastach polskich, potrzebujące wypoczynku w ciszy i spokoju (ryc. 8).

Uwagi końcowe

Przeprowadzone badania pozwalają stwierdzić, iż do Poddąbia – ze względu na jego atrakcyjne nadmorskie położenie – podróżuje się w celu regeneracji sił. Jest to miejscowość turystyczno-wypoczynkowa w powiecie słupskim, trzecia po Ustce i Rowach pod względem wielkości ruchu turystycznego. Funkcja turystyczno-wypoczynkowa znajduje odzwierciedlenie w różnorodnym zagospodarowaniu turystycznym, ruchu turystycznym oraz w strukturze użytkowania ziemi. W Poddąbiu ukształtowały się rejonu o funkcjach turystyczno-wypoczynkowych. Jest to miejscowość turystyki pobytowej, przede wszystkim dla rodzin z dziećmi. Charakterystyczną zaś cechą ruchu turystycznego pozostaje jego wyraźna sezonowość z kulminacją przyjazdów w lipcu i sierpniu. Dominują osoby w wieku średnim, które przyjeżdżają z rodziną przeciętnie na około 11 dni. Wśród nich są zarówno turyści krajowi, jak i zagraniczni. Goście krajowi przyjeżdżają głównie z województw mazowieckiego, łódzkiego i śląskiego, goście zagraniczni to przede wszystkim Niemcy.

Należy podkreślić, iż Poddąbie należy do miejscowości, w których widocznym efektem rozwoju funkcji turystycznej pozostaje osadnictwo letniskowe. Przemiany społeczno-gospodarcze w kraju spowodowały zwiększenie zainteresowania wypoczynkiem na działkach letniskowych. Właścicielami działek są osoby pochodzące ze Słupska, ale również z innych miast Polski, m.in. Warszawy, Szczecina, Bydgoszczy, Poznania, Łodzi i Gdańska.

Literatura

- Dziegieć E., 1987, *Przemiany osadnictwa wiejskiego pod wpływem turystyki i wypoczynku w świetle literatury*, Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm 3, s. 7-31
- Jażewicz I., 2005, *Zmienność zagospodarowania turystycznego w latach 1988-2002 na przykładzie rejonu Orzechowo-Rowy*. W: *Zagospodarowanie przestrzenne i rozwój obszarów nadmorskich w Polsce*, red. M. Dutkowski, Szczecin, s. 87-90
- Liszewski S., 1991, *Osadnictwo turystyczne*, Problemy Turystyki, 1-2, s. 65-74
- Matczak A., Rydz E., 2001, *Koncepcja monitoringu ruchu turystycznego w strefie brzegowej Bałtyku (na przykładzie rejonu Ustka-Rowy)*, Zeszyty Naukowe 1, Wyższa Pomorska Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Bydgoszcz, s. 183-193

- Rogalewski O., 1974, *Zagospodarowanie turystyczne*, Warszawa
- Rydz E., 2006, *Przemiany struktur społeczno-gospodarczych w okresie transformacji systemowej na Pomorzu Środkowym*, Słupsk
- Szwichtenberg A., 1999, *Szanse rozwoju polskiej turystyki wynikające z położenia nad Bałtykiem*, *Turyzm*, 9, 1, s. 173-188
- Szwichtenberg A., 2006, *Gospodarka turystyczna polskiego wybrzeża*, Koszalin
- Świerczewska K., 2008, *Kolonizacja turystyczna terenów nadmorskich na przykładzie wybranych miejscowości w powiecie słupskim i lęborskim*, praca magisterska napisana w Zakładzie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Turystyki, Akademia Pomorska, Słupsk
- Świetlicka A., Wisławska E., 1998, *Słownik historyczny miast i wsi województwa słupskiego*, Słupsk

Summary

Specific tourist features in seaside zone of Poland contributed to establishing in this area a collection of settlement units of tourist character. As a result of historical changes as well as different factors that followed changes that were made in natural environment, a settlement strand of small width, reaching 2 km, was created. Settlement units situated in the zone of direct contact of land and sea were subject to functional changes. Dynamic development of tourism during the period of system transformation, especially in the seaside resorts of tourist character show up through fast increase in investments as well as increase of share of urban areas or permanent demand for land. As a consequence, changes in the use of land are observed as well as changes in spatial and functional structures, in the structure of population, and frequently also the position of a unit in a settlement net changes.

The purpose of hereby paper is to present tourist development, use of land, tourist movement as well as development of summer settlement in a seaside tourist resort of Poddąbie.

The research enable us to assume that Poddąbie because of its attractive location on the coast is a place of a holiday destination chosen by many people looking for regeneration of their vital energy. This is a tourist and relaxing village in Słupsk powiat, third after Ustka and Rowy as far as the size of tourist movement is considered. Tourist and relaxing function reflects on differentiated spatial development, tourist movement and the use of land. In Poddąbie, the areas of tourist and relaxing functions were formed. It is a resort of staying package holidays, especially for families with children. Characteristic quality of tourist movement is its seasonal character with culmination of arrivals in July and August. Tourist movement is dominated by people in their middle ages who come to Poddąbie for approximately 10 days. Discussed resort is visited by both country and foreign tourists. Among tourists from inside the country, the most numerous groups come from Mazowieckie, Łódzkie, Śląskie and Wielkopolskie voivodeships, foreign guests are usually from Germany.

It should be noticed, however, that Poddąbie is one of the resorts where the most noticeable effect of development of tourist function is summer settlement. Social and economical changes in the country caused increase in interest connected with relax on summer parcels. Owners of the parcels usually come from Słupsk, but there are also some from other Polish cities such as Warszawa, Szczecin, Bydgoszcz, Poznań, Łódź or Gdańsk.